W. Prof. Oczapowski

Nr. 15.

Warszawa

$\frac{3}{15}$ kwiet. 1868 r.

Wychodzi w każdą środę.

Redakcja przy ulicy Nowy Świat Nr. 28.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Przed tygodniem zaczęto wiele rozprawiać o pokoju; liczne dzienniki podniosły kwestję rozbrojenia, stawiąc kategorycznie pytanie, dlaczego Francja się zbroi, kiedy jéj nic nie zagraża i kiedy urzędowa prasa wciąż o pokoju prawi. Na to *France* i *Constitutionnel* odpowiadają cierpko, — tak iż zamiast uspokojenia, raczéj trwogę budzić mogą. Radzą przedewszystkiém rozbrojenie Prusom; co zaś do Francji, oświadczają iż powołaniem jéj jest bronić słusznych praw — do czego uzbrojenia są niezbędne. Dodajmy raptowny wzrost agitacji na Wschodzie, uzbrojenia tureckie i perskie, wreszcie groźną dla polityki pruskiéj postawę Niemiec południowych i sprawę Slezwigu jako pretext w danym razie gotowy,—a łatwo pojmiemy bezskuteczność wszelkich usiłowań uspokojenia umysłów, ożywienia targów pieniężnych, obudzenia ducha przedsiębierczego, przywrócenia zaufania i kredytu. Samo wstrzymanie zapowiedzianéj przez p. Magne pożyczki tłumaczą sobie w Paryżu jako symptomat wojenny, przewidując jéj podwyższenie do 750 miljonów, a w potrzebie i do miljarda.

Bilans banku francuskiego przedstawił się nieco korzystniéj: ubyło 17/m. funduszu metalicznego, a przybyło portfelu na 21/m. Cyfry te jednak nie mają wielkiego znaczenia i nie wskazują stałéj dążności. Renta 3% dochodziła już do 69,^{40}, a dziś spadła na 68,^{90}; włoska z 49,^{50} na 47,^{95}; kredyt ruchomy z 272 na 256.

Z końcem marca zamyka się w Anglji rok finansowy. Ze względu na trudności jakie przebywał handel, ciekawy jest rezultat dochodów skarbowych w roku dopiero skończonym. Dochody w ogóle wyniosły 69,^{6}/m. f. st.,—więcéj niż w roku poprzednim o 165.600 f. st. (4/m. fr.); ale wypadek ten osiągnięty został przez podwyższenie podatku dochodowego, bez czego byłoby przeciwnie mniéj o 15/m. fr. Podatek dochodowy (income tax) odegrał tu swoją zwykłą rolę regulatora budżetu. Dziwić się należy że inne państwa nie uciekają się do tego potężnego środka dla uniknienia uciążliwych długów bieżących.

Włoska Izba przyjęła w zasadzie, chociaż słabą większością, podatek od mlewa. W projekcie prawa mieści się także podatek od renty długu publicznego. Szczegóły jeszcze nie były rozbierane; spodziewać się jednak należy, że prawo przejdzie, pomimo jego niepopularność, tak silne jest poczucie konieczności ofiar dla naprawy finansów.

W Warszawie zawiązuje się spółka komandytowa dla urządzenia kantoru skupowego (eskontowego) na zasadach spółdzielczości. Projekt ustawy ogłoszony jest w Gazecie Handlowéj (N. 79—82). Podobne stowarzyszenia kredytowe mogłyby się stać wielką dźwignią dobrobytu krajowego, gdyby tylko zakładane były z pewną znajomością rzeczy i nie w saméj Warszawie, ale i w mniejszych miastach, a z czasem i w gminach wiejskich.

Kursa giełdy naszéj pozostały prawie bez zmiany: podniosły się tylko trochę listy likwidacyjne ($62^1/_2$), pożyczka premjowa ($125^3/_4$ i 123) i akcje drogi żel. bydgoskiéj ($56^1/_4$).

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 6—11 kwietnia 1868 r.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU Poniedz. 6 kwiet.	Wtorek 7	Środa 8	Czwar. 9	Piątek 10	Sobota 11	Stosunek do równi na 100
			Ruble						
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	.	.	.	.	74,50	.	74 1/2
Polskie. Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Polskie. Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	.	.	.	.	102	.	136
Polskie. Cert. ban. na obl. cz. *A* (z. 300) z kup	5	45	.	.	.	.	51	.	113 1/3
Polskie. „ „ „ *B* (z. 200)	0	30	.	.	.	.	27	.	90
	5	30	.	.	.	.	32,75	.	109 1/2
Polskie. Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	.	.	.	.	*56	.	*56
Polskie. Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	62,25	62,40	62,40	62,40	62,50	62,50	62 1/2
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,45 5/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	75	.	75
Ruskie. 6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Ruskie. Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	125,50	126,50	126	125,75	125,75	125,75	125 3/4
Ruskie. „ „ z 1866 r.	5	.	123	124	123,25	123	123	123	123
Ruskie. Metaliki (300) lutowe	4	100	99,75	.	.	.	99,75	.	99 3/4
Ruskie. Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100	.	.	100	100	.	100
Ruskie. Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	.	.	.	*81,25	.	*81 1/4
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	82,50	82,67	82,33	82,33	82,33	82,33	82 1/3
Polskie. „ „ „ ser. 2	4	100	73,50	73,83	73,83	73,83	74,10	74,33	74 1/3
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,21 1/9	.
Polskie. Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	64,25	.	.	.	64	.	106 1/3
Polskie. „ „ W-B. (100. 150)	4	100	56	.	56,25	56	56,25	56,25	56 1/4
Polskie. „ „ Teresp. (100)	5	100	81,50	81,50	81,50	81	81	81,50	81 1/2
Polskie. „ „ Łodzk. (100)	5	100	77,33	.	.	.	.	.	77 1/3
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	.	.	91 1/5
Rus. Obligacje „ „	4 1/2	100	.	.	.	.	114	.	.
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	106,6[illegible]	106,65	106,50	106,65	106,65	106,65	114 5/6
Gdańsk (100) „	.	92,857	106,20	106,20	.	106,65	106,50	.	114 2/3
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	.	.
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,30	7,30	.	7,29	7,30	.	115 2/5
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	87,30	.	.	87,15	87,15	116
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	*94,20	.	.	*101 2/5
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	99	.	99	99	.	.	99
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	.	.	.	.	5,95	.	115 1/2
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	.	.	.	.	3,42 1/2	.	114 1/6
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU	Warszawa	Petersburg	Londyn	Paryż	Wiedeń	Berlin	Frankfurt	Amsterd.
bankowa:	6%	7 1/2	2	2 1/2	4	4	2 1/2	3
giełdowa:	—	8 (9)	1 (1 1/2)	1 3/4 (2 1/4)	4	2 3/4	1 3/4 (2)	3

CENY TARGOWE W MIASTACH KRÓL. POLS.,

za m. marzec 1867.

(w rublach).

	Średnie ceny w miastach gubernij: Warszawskiéj	Kaliskiéj	Petrokowskiéj	Radomskiej	Kieleckiéj	Lubelskiéj	Siedleckiéj	Płockiéj	Łomżyńskiéj	Suwałkskiéj	W ogóle oprócz Warszawy	W Warszawie
Robotnik pieszy	0,40	0,36	0,40	0,36½	0,31	0,49	0,38½	0,42½	0,35	0,36	0,38½	.
Robotnik 1-konny	1,02	1,19	1,02	0,90½	0,95	0,85	0,86	1,18¼	1,06⅔	1,02	1,01¾	.
Robotnik 2-konny	2,04	1,98	2,04	1,59½	1,79	1,43	2,08	2,10¼	1,71	1,59½	1,83¾	.
Koń mierny	63,50	60,00	63,50	47,47	46,25	39,95	44,56½	61,60½	49,03½	36,96	51,29⅓	.
Wół „	39,54	30,36	39,54	34,18	40,75	30,75	34,12	35,30¼	36,83½	26,21	34,76	51,07
Owca zwycz. lub skop	3,46	3,32	3,46	3,06½	3,06	2,09	2,65	3,17½	2,79½	2,42	2,95½	.
Wieprz	27,29	21,97	27,29	31,17	24,50	27,63	28,42	27,44	30,08½	22,25	26,08½	29,60
Zboże: Pszenica *czetw.*	12,18	12,63	12,18	10,42½	10,81	8,96	11,21½	11,58½	11,61¼	11,40½	11,30¼	12,95
Zboże: Żyto „	7,70½	8,14	7,70½	6,67	7,35	6,24	7,24¾	6,93½	7,14⅙	6,33½	7,15	8,30
Zboże: Jęczmień „	7,20½	6,70	7,20½	6,16½	6,40	5,53	6,38½	6,37¾	5,91⅓	5,21½	6,04	7,38
Zboże: Owies „	4,66	4,71	4,66	4,58	4,40	3,60	4,65½	4,58	4,98	3,95½	4,48	5,32
Kartofle „	2,42½	2,29	2,42½	1,96	2,02	2,17	3,13	2,21¾	2,09	2,46	2,32	4,10
Mąka pszenna celna „	13,20½	12,93	13,20½	11,88½	9,75	10,02	13,01½	13,07	12,55	14,08	12,37	*pud* 2,50
Mąka „ zwyczajna „	10,13½	10,34	10,13½	7,60½	7,79	7,47	10,13	10,83	10,61	11,78	9,68	„ 1,71
Mąka żytnia pytlowa „	8,04	8,07	8,04	7,41	7,19	7,26	8,44½	8,40½	8,40⅓	7,54½	7,88¾	„ 1,38
Mąka „ razowa „	7,38	8,00	7,38	6,26	6,38	5,87	7,54½	7,29¼	7,55	6,70½	7,03¾	*czet.* 6,82
Chleb pytlowy *funt*	0,03	0,03	0,03	0,02⅘	0,02½	0,02	0,03	0,02¾	0,03	0,02¾	0,02¾	.
Chleb razowy „	0,01⅘	0,02	0,01⅘	0,02	0,02	0,01	0,02	0,01¾	0,02	0,01⅝	0,01¾	.
Mięso wołowe „	0,06⅓	0,06¼	0,06½	0,05½	0,05	0,04	0,05½	0,06	0,06	0,06	0,05¾	.
Masło solone „	0,28	0,26	0,28	0,25	0,24	0,22	0,25¾	0,23	0,24½	0,27½	0,25½	0,25⅖
Łój *pud*	5,01	4,75	5,01	5,21	5,62	4,92	4,63½	5,29½	.	.	5,05¾	.
Wełna celna „	.	20,00	.	26,25½	.	23,24	22,00	20,00	16,75	12,17	20,06	.
Wódka 78° *wiadro*	4,22½	4,15½	4,22½	4,10½	4,41	4,70	4,54½	4,80½	4,62	4,25	4,04¾	3,93
Drzewo opałowe twarde. *sąż. kub.*	6,13	11,70	6,13	3,47½	4,25	4,30	5,44½	6,78½	5,50	7,17½	6,09	11,00
Drzewo opałowe miękkie „	5,53	9,66	5,53	2,94	3,41	3,68	4,91½	5,83½	4,52	5,16	5,12	10,00
Siano *pud*	.	0,37	.	0,37	0,41	0,32	0,32¾	0,40	0,38	0,32½	0,36¾	0,45
Słoma „	.	0,26	.	0,23½	0,29	0,16	0,17½	0,24¾	0,24	0,19	0,22	0,26

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 2/3 kwietnia 1868 r.

STAN CZYNNY

	B. francuski.	B. angielski
	franków	
Fundusz metaliczny	1.151.721594	527.602800
Portfel	437.704211	517.460450 (łącznie z poniższym)
Zaliczenia na złoto i rozm.	78.585550	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	84.893600	331.793850
Dług skarbu i inne wart..	161.964853	375.000000
	1.914.869808	1.751.857100

STAN BIERNY

	B. francuski.	B. angielski
	franków	
Bilety w obiegu	1.209.485575	604.195125
Przekazy z term. kilkod.	34.503509	13.093750
Rachunki bieżące prywatne	427.444943	507.292000
Rachunki bieżące skarbowe	13.503048	172.761925
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (łącznie z poniższym)
Zysk do kapit. doliczony	7.044776	
Inne bierniki	40.387957	90.689300
	1.914.869808	1.751.857100

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Considérations mathématiques sur la théorie de l'impôt**—par M. G. Fauveau.

Zadaniem autora téj broszury nie jest wynaleść najlepszy system podatku, lecz tylko wykazać hipotetycznie podstawy rozmaitych teorij podatkowych, i z każdéj z nich wyprowadzić matematyczne wynikłości.

W pierwszéj części rosprawy teorje podatku rospatrywane są według rozmaitych dopuszczalnych zasad opodatkowania. Rozwinięcie każdego tematu oparte jest na wywodach matematycznych. Formuły algebraiczne podane w przypiskach.

Dowcipny ten sposób traktowania przedmiotu ma jedną ważną niedogodność, mianowicie że niedokładność słownictwa ekonomicznego, nieścisłe określenie pewnych pojęć wprowadza niewłaściwe matematycznéj metodzie czynniki chwiejne. Takiemi są np. pojęcia: o wartości, o kapitale, zwłaszcza o kapitale posiadanym skutkiem opieki społecznéj, albo niezależnie od téj opieki i t. p.

Ze wszystkich podanych w téj części pracy rachunków wyprowadza autor następujące konkluzje:

1. Że podatek z dochodów jednakowéj natury winien być *postępowy*, a co najmniéj proporcjonalny do wielkości opodatkowanego przedmiotu.

2. Że dochód otrzymywany bezpośrednio z pracy winien być stosunkowo mniéj opodatkowany niż dochód z kapitału.

Autor twierdzi, że to ostatnie prawidło, z saméj natury rzeczy, weszło w czyn we wszystkich urządzonych społeczeństwach. Wszystkie rządy, zwłaszcza nowe prawodawstwa, starają się o ulżenie w ten sposób pracy narodowéj: gdziekolwiek istnieje ogólny podatek dochodowy, wszędzie zarobki lżéj są dotknięte niż dochody z kapitału.

Następnie wychodząc z téj zasady autor rozwija swój pogląd na rozdział ciężarów podatkowych na rozmaite klasy społeczeństwa. Tu zwraca uwagę, że nie sam pierwotny rozdział stanowi prawdziwy ciężar, gdyż każdy pracownik warstatu społecznego stara się część swego ciężaru przerzucić na drugich.

W drugiéj części pracy, któréj zadaniem jest wyjaśnienie *rozdziału* (diffusion) podatku, stawi autor pytania:

1. Jak się zmienia udział *ostateczny* w podatku każdego podatnika, w miarę przyjęcia téj lub owéj zasady przy *pierwotném* opodatkowaniu?

2. Jak się reguluje podatek pierwotny, ażeby był sprawiedliwy w ostatecznym rezultacie?

Daléj jest mowa: w § 1-m o rozdziale ostatecznym przy opodatkowaniu pierwotném własności nieruchoméj; w 2-m o takimże rozdziale przy opodatkowaniu ruchomości; w 3-m o wpływie stosunku zachowanego w pierwotnym rozdziale na stosunek w rozdziale ostatecznym, w 4-m i ostatnim —o wpływie podatku na zmianę stosunku wartości.

O ile pierwsza część wykazuje trudność (prawie niemożliwość) określenia, jaką część podatku każdy płacić winien na utrzymanie porządku społecznego; o tyle druga dowodzi jak dalece trudność się zwiększa skutkiem rozdziału podatku i wynikających stąd wpływów.

Interesująca ta z wielu względów rosprawa kończy się tém pięknem porównaniem: „Umysł ludzki dąży ku „doskonałości jak linja krzywa do asymptotu: zbliża „się ciągle, nigdy go jednak niedosięgając."

Tak więc w tém porównaniu kresem postępu jest asymptot, a polem działania hiperbola.

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.